

**Corpus Juris Canonici, Per Regulas Naturali Ordine
Digestas, Usuque Temperatas, Ex Eodem Jure, Et
Conciliis, Patribus, Atque Aliunde Desumptas, Expositi**

Opus, Tum In Rebus Obscuris Claritate, Tum Dispersis Collectione ac
delectu, in contrariis conciliatione, eximium, simulque Indicibus ac
Præfationibus, Notisque quamplurimis & exquisitis illustratum, ; In Tres
Tomos divisum

Complectens Prolegomena Ad Jus Canonicum In Se Et Universim
Consideratum

Gibert, Jean-Pierre

Coloniæ Allobrogum, 1735

Oblationes.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74413](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74413)

cent, Consuetudinem unam esse à Regulis Decimarum, non solum quoad modum eas solvendi, sed etiam quoad Jus eas percipiendi; & alios, qui idem de Præscriptione statuunt. Itaque Autor hic, non secus ac alibi, Regulas tradit contrarias; nempe Decimas institutas Jure Divino, attamen subijci Consuetudini, Præscriptioni, ac Dispensationi Ecclesiasticæ, quæ simul coherere nequeunt: neque eas conciliare satagit.

Sequitur etiam communem Canonistarum errorem, qui Decimas inter Res Incorporales aut Spirituales collocant. Quamvis sint Corporales, perinde ac cætera bona, quæ vocant Corporalia, & ratio, propter quam sic vocantur, locum habeat, quoad reliqua bona, nempe quod Servitio Divino consecratae sint, atque alimentis Ministrorum, qui illo funguntur, vel quod in Decimis attendatur solum Jus illas percipiendi, quo in casu Censuræ, Procuraciones, Exactiones, Rebus Incorporalibus annumerare deberent, istæ enim sunt mera jura, & tamen à Canonistis inter Res Incorporales non ponuntur.

Exponendo Argumentum per REGULAS XXVII. eas solo numero distinguit. Debuisset eas dividere respectivè ad discrimen argumenti ipsarum, colligendo, Primò eas, quæ respiciunt nomen, institutionem, naturam & divisionem; tum eas, quæ pertinent ad singulas species, deinde eas, quæ loquuntur de Personis ad illa Jura solvenda obligatis; inde transeundo ad Personas, quibus illa debentur Jure Communi, aut Privilegio, aut Consuetudine, aut Præscriptione. Loquendo de Privilegiis, sive non solvendi, sive percipiendi, distinguere opus erat Privilegium totale, à Privilegio partiali: (nonnulli enim aliquâ solum parte exempti sunt; & quidam certas duntaxat species, vel aliquam earum partem percipiendi jus habent) & loqui de iis, qui possunt vel nequeunt hæc Privilegia concedere; designando per Regulas, quæ faciunt penas in eos, qui non solvunt, & in eos qui Jure percipiendi abutuntur.

Loquendo de speciebus, principio dividendæ erant in Prædiales, Personales & Mixtas, de utrisque participantes. Prædiales in Antiquas & Novales; Grossas & Minutas: & distinguendum erat id, quod Colono convenit, ab iis, quæ Dominum tangunt. Conferendæ erant hæc Decimæ cum Personalibus, & notanda omnia ambarum discrimina.

Loquendo de Nomine, distinguendæ erant à Decimis vulgaribus, Decimæ quæ solvuntur Pontifici, tam de Decimis, quam de aliis redditibus Ecclesiasticis.

Loquendo de institutione, referre oportebat Textus, qui loquuntur de potestate Consuetudinis, Canonum, Legum Sæcularium, Legum Naturalis & Divinæ circa Decimas.

Colligendo discrimina inter Prædiales & Personales, dicendum erat, illas valde antiquas esse, & procul dubio ferè universales: eas solvi Parocho Locorum, in quibus fundi siti sunt, earum quotitatæ esse inæqualem in variis Regionibus; quosdam habere Privilegium eas non solvendi, aut ex paucioribus fructuum speciebus; alios habere Privilegium eas percipiendi; eas subsistere etiamnum ferè ubique, eas præstari, non deductis impensis, & antè aliud quodlibet Jus. Personales autem non incepisse nisi circa Sæculum XI. ubique non fuisse receptas; ferè ubique esse abolitas: solutas fuisse Curato Domicilii; nullam fuisse exemptionem eas solvendi, ubi vigeant, nec Privilegium eas percipiendi in præjudicium Curati; solutas fuisse ex mero lucro; quotitatæ esse æqualem, nempe Decimam partem.

Necessariæ nobis visæ sunt hæc observationes ad interpretationem & ordinationem Regularum, & eorum, quæ continentur in illarum Appendicibus & Exceptiones, Replicationes, Duplicationes, Triplicationes, intelligendas. Ab enumeratione abstinemus, ad vitandam prolixitatem; sufficere adjicere, multas esse,

quæ Textus cognatos solummodo indicent; hæc verò alia non indigent observatione, nisi adeundos esse Textus laudatos.

Quoad REG. VI. VIII. X. quæ longâ catervâ stipantur, recordari oportet id, quod sæpius fuit notatum, Exceptiones includi plerumque in Regulâ amplitudini suæ restitutâ, idem est de Replicationibus & Triplicationibus. Duplicationes verò ingrediuntur in Exceptiones plenius expositas. Quod dicitur de Exceptionibus, patet ex REG. VI. quæ quatuor suas Exceptiones includit, si ad amplitudinem debitam extendatur, dicendo, Decimas prædiales Jure Communi deberi Curato Parochiæ, in quâ siti sunt fundi; & posse ad alios pertinere jure particulari: nempe ex concessione Episcopi, Consuetudine, Præscriptione, aut alio quovis legitimo Titulo, puta Privilegio Pontificio, transactione, permutatione.

REG. VIII. cum sua cohorte, reducitur ad hæc; omnes, qui habent prædia fructifera, eorum Decimam debere, nisi Privilegio exempti sint, quo in casu Privilegii tenor, exemptionis norma, & mensura est: Privilegium hoc principio concessum fuit omnibus Clericis, aut Religiosis in communi viventibus. Initio restringebatur ad bona, quæ suis manibus & sumptibus incolebant: strictè illud interpretandum erat, idè quod ratione præjudicii Curatorum, odiosum erat; sed tractu temporis crevit per gratiam Pontificum, qui illud ita ampliaverunt, ut coacti fuerint eorum Successores ad illud revocandum, aut temperandum in gratiam Curatorum, qui rebus ad vitam necessariis carerent. Præterea, conferendo Regulam utramque & Textus in eis laudatos, percipitur, immunitatem à solvendâ Decimâ acquiri solum per Privilegium, nisi fortè per redemptionem, quæ vocatur *Abbonatio*; jus autem illam percipiendi acquiri, præterea, per Consuetudinem, & Præscriptionem.

REG. X. complectitur Decimam Personalem & Decimam Prædialem, dicendo, solvendam esse Decimam omnium Fructuum. Verbum generale extenditur tam ad Fructum Civilem, de quo præstatur Personalis, quam ad Naturalem, de quo solvitur Prædialis: brevis hæc Exceptio ostendit, quam ob rem Autor allatis *Novem* Exceptionibus Regulæ, omnes reprobet.

EXCEPTIO II. conservari potest, eam restringendo ad Fructus Civiles, quorum Decima soluta non fuit per Annos 40. sunt etiam quidam fructus Naturales, in quibus locum habet; inde nascitur Decima insolita, cujus exactio multis in Regionibus prohibetur.

PRIMITIÆ.

QUINQUE REGULÆ circa *Primitias* nullius ferè utilitatis sunt hodiè nisi, quoad historiam: nam exoleverunt illæ. Ad Episcopum, Sacerdotes, & Diaconos pertinebant. Earum institutio est antiqua: nam de ipsis mentio fit in Canonibus *Apostolorum*, velut de re usitatâ. Pauci Textus de illis loquuntur, multi autem de Decimis, quod non aliundè provenit, quam ex eo, quod usus Decimarum ferè universalis & perpetuus est; eadem verò Primitiarum fortuna non fuerit.

OBLATIONES.

REGULÆ XIV. circa *Oblationes* reducuntur ad quatuor Capita. 1. Quidnam intelligatur per hoc verbum, *Oblationes*. 2. Quid sit offerendum. 3. Quis offerre debeat. 4. Ad quem Oblationes pertineant. Singula sub unicâ Regulâ comprehendi queunt; v. gr. dici potest in primum Caput, Canones dare nomen *Oblationum*, omnibus, quæ Deo sunt consecrata, Personis, Rebus, Locis, Mobilibus, Immobilibus; undè factum est, ut pueri Deo à Parentibus suis dicati, vocarentur *Oblati*, & sint adhuc Religiosi, qui nuncupantur *Oblati*; ut omnia bona Ecclesiastica appellentur

lentur Oblationes Fidelium; sed hoc nomen specialius convenit iis, quæ offeruntur ad Altare, in eâ parte Missæ, quæ idcirco *Offertorium* vocatur.

Nihil dicendum circa Secundum Caput nisi, nihil esse Deo offerendum, nisi quod legitime partum sit, & in dispositione personæ offerentis.

Erga Tertium Caput dici potest, solos Peccatores publicos & Excommunicatos publicos excludi à jure offerendi: de his personis intelligenda sunt Regula XXXVIII. usque ad XLIII. Exceptio ultimæ producit ad præcedentes; nempe, si ejusmodi personæ pœnitentiam egerint, vel ejus signa certa ediderint.

Generatim dicendum est in Quartum Caput, Oblationes Jure Communi pertinere ad Ministros Sacros Locorum, in quibus sunt, salvâ portione Episcopi aut Curati, ex iis deducenda, quæ sunt in Ecclesiis à suâ immèdiatè dependentibus. Si conferantur Regula cum observationibus, nihil in illis reperietur, quod hic dictum non fuerit, sed brevius, lucidius & meliori ordine.

OBSERVATIONES in CAP. XIV. de JURE PATRONATUS.

Quamvis Patronatus sæpè annexus sit Dominio Nobili, aut Plebeio, nihilominus valdè rationale est, eum inter Res Incorporales collocare, de quibus hic etiam nunc agitur; nam illæ sub nomine *Jurium* designantur: jura autem sunt incorporalia, maxime in materiâ spirituali.

Quæstiones III. quæ proponuntur circa hoc argumentum, ejus integritatem non complectuntur.

Regula unuscujuque non respondent etiam amplitudini *Quæstionis*. v. gr. Autor loquens de causis Juris Patronatus in *Prima Quæstione I.* duas tantum assignat; nempe ædificationem Ecclesiæ, consentiente Episcopo, factam, & successionem: porro, aliæ multæ sunt, nempe Consuetudo, Præscriptio, Privilegium, Donatio, Emptio, aut Permutatio prædii, cui annexum est. Præterea triplex genus personarum illud acquirere possunt per fundationem Ecclesiæ, scilicet 1. Is, qui dat solum, 2. Qui eam construit 3. Qui eam dotat. Quod dicit, illud acquiri non posse per cessionem, non est verum; nisi cum illud possideatur ex Privilegio personali, vel Patronatus est familiaris, & successor novissimus ex familiâ non potest illud in alios transferre, cum, extinctâ familiâ, extingatur.

QUÆSTIO II.

Quæstio II. quæ respicit Personas, ad quas Jus Patronatus pertinet, verbis tenet ferè à *Primâ* discrepat, nam ii, in quibus sunt causæ prædictæ, illi ipsi sunt, ad quos hoc Jus pertinet; & quidem nihil adjicitur, nisi probationes, quæ confirmant id, quod in *Primâ* dictum fuit. Idcirco Autor de *Secunda & Tertiâ* Causâ loquens, remittit ad REG. I. & II. *Quæst. II.* Textus, quos laudat in REG. II. in quâ dicit, Patronatum non posse per cessionem acquiri, contrarium probant; maxime *Cap. 5. de Jure Patron.* prout refertur apud GONZALEM, ubi clauditur per hæc verba, *Patronatum autem de autoritate & assensu Episcopi certum est à Laico in eodem Jure conferri*; vel nihil probant; nam prohibent Collationem per Patronos Laicos, vel Præsentationem per Advocatos Ecclesiarum, qui non habent Jus præsentandi.

Quod dicit in duabus Exceptionibus, includitur in Regulâ, quæ fert, Jus Patronatus cedi posse, ejusque momentum est. Quod addit *Exceptioni I.* consensum Episcopi necessarium esse ad cessionem hujus Juris Loco Religioso, falsum est; cum hoc Jus est legitimum. Replicatio duæque Exceptiones sunt inutiles. Quoad Regulam observationibus superioribus junctam, nempe, acquiri posse Jus illud per

cessionem, & hæc non indigere autorisatione Episcopi, posse etiam acquiri per præscriptionem.

Si Patronatus Ecclesiasticus sit, donari non potest nisi servatis solemnitatibus alienationis; illud enim Jus est bonum Ecclesiasticum insigne, & Donatio est alienationis species.

QUÆST. III. Jura Patronorum.

Novem Regulae priores loquuntur de Jure præsentandi. *Prima* continet *Sex Exceptiones & duas Replicationes*, quæ inutiles evadunt, si Regulæ debita amplitudo reddatur; videlicet, ut Patronus hoc Jus utiliter exerceat, oportet, ut Ecclesia sit vacans, ilque tempore præsituto personam requisitis Jure Communi, vel Fundatione, qualitatibus instructam Episcopo præsentet. Si quæ ex his conditionibus desit, Præsentatio inutilis est; dari quippè nequit Beneficium hominis viventis, neque etiam illius Successor designari potest: tempus est determinatum; ergo illo utendum est. Si Patronus, præsentationis loco, conferat, nihil agit: Institutio vulgò ad Episcopum pertinet. Parendum est Canonibus & Legi Fundationis ab Ecclesiâ approbatæ, proinde necessarium est, ut Præsentatus habeat qualitates Canonibus, vel Fundatione requisitas.

Exceptio III. falsa est; nam, cum Episcopus Ordines conferebat ei, quem Parochus, aliusve Beneficiatus præsentaverat, Patronus, qui non consenserat, poterat præsentare; cum Beneficium rursus vacabat. *Cap. 30. de Jure Patr.* Except. VI. restringi debet ad casum, quo Patroni litigantes non præsentaverunt; nam si præsentaverint, is, quem præsentaverit Patronus, qui erat in quasi-possessione, manutenebitur in præjudicium Provisi ab Episcopo.

REG. V. falsa est, in eo quod dicit, Patronum Liberos suos præsentare non posse. *Cap. 15. de Jure Patr.* non prohibet eos præsentare, sed iis conferre. Vid. GONZALEM *ibid.*

Exceptio I. Regula VII. quæ fert, Episcopum conferre posse, si Præsentatio à majori Patronorum parte facta, nequeat admitti sine scandalo, justa esse non videtur: vel enim scandalum nascitur ex eo quod Præsentatus à majori parte publicè reputatur indignus; & tunc Præsentatus à minori parte admitti debet: vel nascitur ex discordiâ, cujus ratione metuitur, ne Partes, quarum interest, inter se dimicent, aut vim adhibeant ad sustinendum Præsentatum utrinque; & tunc videtur aliud non esse Officium Episcopi, quàm regimini Ecclesiæ providere per Deservientem. Turbationis periculum non extinguit Jus præsentandi à majori parte, sed Superiorem tantummodò inducit ad suspendendam ejus fruitionem, donec Contententes ad pacem adducere possit. Observandum est, quod si Collegium præsentet, idem sit tùm de Præsentatione, ac de Electione: si verò Præsentatio plures ad privatos pertineat, pars major, quæ ad validitatem Præsentationis necessaria est, non est ea, quæ major est, ratione numeri omnium Præsentatorum collectivè sumpti, sed ea, quæ singulas vincit partes, ita, ut si decem Præsentatores concurrant, tresque personæ nominentur, quorum alius habeat quatuor vota, ceteri tria seorsim, ille satis habet votorum ad vincendos alios.

Remedium in casibus discordiæ præscriptum per REG. VIII. desit esse in praxi; nam tunc providetur ei, quem major pars votorum adjuvat, nisi indignus sit; vel Magistratus turbis occurrit, si fieri possit; vel eorum consecutiones sistit: itur quoque obviâ discordiæ, per divisionem Præsentationum inter Patronos, quarum vulgarior, est alternativa, cujus mentio fit in CLEMENT. de *Jure Patron.* Textus hic est vetustissimus circa alternativam Provisionum.

Regula XI. sequentes loquuntur de Juribus, quæ vel Patroni habent, vel non habent: posterioris generis

Jura